

вторне); *«організмична довіра»* (особистість здатна брати до уваги свої внутрішні відчуття, «слухати своє тіло», використовувати досвід і на його основі будувати своє життя. Це внутрішнє відчуття на кшталт «я роблю правильно» – є значущим і таким, що заслуговує на довіру, керівництвом до дії – позитивної і продуктивної поведінки); *емпірична свобода* (почуття особистості власної сили й здатності робити вибір, керувати собою і своїм життям: «Єдиний, хто відповідає за мої дії і вчинки, – я сам!»); *креативність* (психологічно благополучна особистість не живе за шаблонами й зразками, у її житті обов'язково є місце для творчості у будь-якому її вимірі).

За порадами вищезазначеної вченої, кожна особистість у своєму житті має пройти такий психологічний тест (п'ять позицій вище) для того, щоб пересвідчитися у власній життєстійкості та гнучкості у певних особистісних чи соціальних ситуаціях. Зі слів М.Орап, життєстійкість людини пов'язана зі стійкіс-

тю у подоланні життєвих труднощів і перешкод, підтримкою високого рівня фізичного і психологічного здоров'я, а також з оптимізмом, самоефективністю, суб'єктивною задоволеністю власним життям, здатністю до неперервного особистісного саморозвитку, самовдосконалення. Не варто «терпіти» психологічний дискомфорт, намагатися адаптуватися до нього, а навпаки шукати в собі сильні, позитивні ресурси для відновлення власного емоційного «Я» [4].

Таким чином, фахівець соціальної сфери має володіти ключовими компетентностями, інтелектуально зростати, емоційно самовдосконалюватися, гідно відстоювати власні рішення та правомірно діяти, спілкуватися з різними соціальними групами, співтовариствами. У процесі своєї професійної діяльності, соціальний працівник повинен уміти вибудовувати власну стратегію свого розвитку, дотримуватися норм закону, бути відповідальним, справедливим перед собою та іншими, мати соціальне бачення тощо.

Список використаної літератури

1. Василенко Н.В. Українська школа ХХІ століття: школа шкіл. Харків: Основа, 2018. 96 с
2. Калошин В.Ф., Гоменюк Д.В. Як учителю зберегти емоційну стійкість. Харків: Основа, 2018. 128 с.
3. Матійків І.М. Тренінг емоційної компетентності : навч.-метод. посібник. Київ. «Педагогічна думка», 2012. 112 с.
4. Орап М. Тест на психологічне здоров'я» <https://www.0352.ua/news/2438015/test-na-psihologicne-zdorova-proponuut-projiti-ternopolanam> (дата звернення: 30.06.2019).

Зоря Юлія Миколаївна

кандидат педагогічних наук

завідувач навчально-тренінгового центру STEM-освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

м. Черкаси, Україна

yuliyamukolaiвна@ukr.net

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Патріотична складова у вихованні молоді займає сьогодні чільне місце у системі виховання та освіти, оскільки патріотизм молоді людини сьогодні є беззаперечним індикатором життєвої траєкторії людини. Побудова школи нового типу, заснованої на принципах гуманізму, демократизму, пріоритету загальнолюдських духовних цінностей, припускає не тільки відновлення змісту педагогічної діяльності, її методів і форм роботи, але і висуває підвищені вимоги як до особистості учителя, так і самих вихованців. Одним із основних завдань школи, громадських установ, організацій є виховання громадянина із високими патріотичними почуттями, який бере активну участь у справах суспільства, якому не байдужі доля Української держави, нації, її економіка, освіта і культура.

У наукових дослідженнях останніх років питання теорії і практики використання інформаційних технологій розробляються у різних аспектах: форму-

вання інформаційної культури учнів у процесі вивчення інформатики (І. Іваськів, Н. Копняк, І. Лукаш, Г. Луньова, О. Резіна, Н. Толяренко та ін.), використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання інших навчальних предметів (Т. Архіпова, В. Безуглий, Т. Зайцева, К. Ковальова, В. Краснопольський, І. Лупан, О. Марченко, І. Цідило та ін.). Робляться перші спроби дослідити проблему ефективності використання нових інформаційних технологій як засобу формування особистісних якостей особистості (Т. Крамаренко), її художньо-естетичної культури (В. Антонюк), творчих здібностей (Є. Вінниченко), екологічної компетентності (Н. Олійник).

Вивчення зазначених вище праць дає змогу стверджувати, що інформаційно-комунікаційні технології стали потужним засобом навчання, використання якого дає змогу педагогу вирішувати методич-

ні завдання на якісно вищому рівні.

Опрацювання наукових дослідженнях [2; 3; 4] дало змогу дійти висновку про те, що виховне середовище – це педагогічно сформований соціально-предметний простір, який вміщує систему взаємопов'язаних факторів, умов, можливостей, засобів, об'єднаних зусиль суб'єктів освітнього процесу у різних видах діяльності і який здійснює інтегрований вплив на розвиток особистості та сприяє її соціалізації. Створення цілеспрямованого, педагогічно доцільного виховного середовища має забезпечувати всім суб'єктам освітнього процесу можливості для ефективного особистісного саморозвитку та самоактуалізації (самовизначення, самореалізації, самовдосконалення).

Сутність інформаційно-комунікаційних технологій інтегрує семантику терміну «комунікація» і передбачає процес спілкування, обміну думками, знаннями, почуттями, схемами поведінки, а також спільну діяльність учасників комунікації, в ході якої виробляється спільний погляд на речі, події та оточуюче середовище [1, с. 446].

З огляду на це, нами враховано три основні (базові) функції соціальної комунікації: інформаційну (передача інформації про предмети, їх властивості, явища, дії та процеси); експресивну (визначає здатність соціальної комунікації передавати оціночну інформацію про предмети або явища); прагматичну (соціальна комунікація є засобом, який спонукає людину до певної дії та вчинку). Причому зважаючи на актуальність особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів у вихованні – особливий акцент робиться саме на третій функції: учень має бути активним суб'єктом суспільного життя, який не лише оцінює певні предмети, явища і події, а й спроможний до активних дій і вчинків.

Розроблена нами модель передбачає широке використання в організації патріотичного виховання таких інформаційно-комунікаційних технологій мережі Інтернет, як форум, електронна пошта, пошукові системи, тематичні каталоги, освітні портали, Вікі, блог, мультимедіа та ін.

З метою налагодження спілкування старшокласників з актуальних проблем патріотичного виховання на Черкаському освітянському порталі створено «Форум Ліги старшокласників Черкащини», де учні мають змогу вільно, не боячись осуду з боку старших та однолітків, висловити свої думки на теми: «Кого можна вважати справжнім патріотом України?», «Чи повинен громадянин-патріот України знати і співати Гімн України?», «Яким я хочу бачити майбутнє моєї держави» та ін.

Найбільш соціально активні учні створили власний блог – публічний онлайн-щоденник, Веб-сторінку у світовій мережі Інтернет, що містить суспільно доступну інформацію. Таким чином вони мають змогу об'єднати однолітків у спільноту однодумців.

Наголосимо, що одночасне використання кількох каналів сприйняття інформації дозволяє підви-

щити рівень усвідомлення проблеми, що розглядається, більш повно вплинути на емоції і почуття старшокласників. Отже, подання патріотично спрямованої інформації за допомогою технології мультимедіа дозволило підвищити ефективність формування патріотичних почуттів учнів, оскільки найефективнішу дію на людину здійснює та інформація, яка впливає на кілька органів чуття, вона засвоюється тим краще і міцніше, чим більше видів сприймання активізовано.

Урізноманітненню форм проведення виховних заходів, підвищенню рівня їх унаочнення сприяє використання класними керівниками *пошукових систем* Інтернет, за допомогою яких можна одержати безкоштовний доступ до мультимедіа-документів, які зберігаються на WWW-серверах всього світу. Це і відвідування віртуальних музеїв та художніх виставок, і використання матеріалів міжнародних щоденних газет і журналів, і віртуальна мандрівка по світу за допомогою інтерактивних географічних мап тощо. На таких WWW-серверах розміщена як гіпертекстова (слова, фрази, малюнки), так і гіпермедійна (текст, графіка, мультиплікація, відеокліпи тощо) інформація.

З метою сприяння кращому пізнанню старшокласниками історичних пам'яток рідного краю ми рекомендуємо класним керівникам використовувати матеріали Інтернет-проєкту «Подорож Золотою підковою Черкащини».

Ця Веб-сторінка Черкаського освітянського порталу дає змогу здійснити віртуальне відвідування всіх музеїв, пам'яток історії, культури та природи рідного краю, що розташовані у населених пунктах, які ввійшли до «Золотої підкови Черкащини». Про кожний із названих населених пунктів можна отримати інформацію з таких розділів: історична довідка, історичні та архітектурні пам'ятки, заповідники та музеї, фотогалерея, літературні джерела.

З метою організації патріотично спрямованої, суспільно корисної діяльності районних, міських осередків Ліги старшокласників нами розроблено і запроваджено Інтернет-проєкт «Ми – патріоти Черкащини». З огляду на іноді негативний вплив засобів масової інформації на зростаюче покоління, ми ставили перед собою і додаткову мету – організацію педагогічно спрямованого спілкування старшокласників в Інтернеті. У ході реалізації Інтернет-проєкту діяльність Ліги старшокласників Черкаської області спрямовується у 10 основних напрямках: «На цій землі я народився»; «Сім духовних святинь малої Батьківщини»; «Добро починається з тебе»; «Щоденник корисних справ»; «Квіти біля школи»; «Пишаюся тобою, рідний краю!»; «Народні та родинні традиції мого краю»; «Знаю та реалізую свої права»; «Мій ідеал громадянина-патріота»; «Здоровим бути модно». За кожним з цих напрямків всі районні, міські осередки Ліги старшокласників діляться інформацією та враженнями від участі у патріотично спрямованій діяльності.

Отже, різноманіття ситуацій спілкування, що створюються у віртуальному інформаційному патріо-

тично спрямованому середовищі, надає можливість кожному старшокласнику максимально реалізувати і розвинути свої особистісні якості як громадянина-патріота.

Використання комп'ютерних технологій не ли-

ше дозволяє налагодити телекомунікаційне спілкування старшокласників, а й надає додаткові можливості для підтримки і спрямування розвитку особистості учнів, творчого пошуку й організації їхньої спільної роботи.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
2. Корнетов Г. Б. Педагогическая среда: потенциал и проектирование // Школьные технологии. 2006. № 3. С. 23–32.
3. Мануйлов Ю. С. Концептуальные основы средового подхода в воспитании // Вестник УРАО, 2003. № 1. С. 2–12.
4. Шелестова Л. Освітньо-виховне середовище : сутність, структура, ознаки // Шкільний світ. 2006. № 42. С. 4–5.
5. Юнина Е. А. Парадигма образования : сущность и технологии // Школьные технологии. 2005. № 2. С. 31–43.

Ісаєвич Світлана Іванівна

старший викладач

кафедра психології

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м.Ужгород, Україна

isaevishsveta@rambler.ru

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ

Актуальність психологічної профілактики у нашій країні підсилюється тим, що кількість кризових явищ в українському суспільстві з кожним роком зростає. Вони тісно пов'язані не лише з політичною, соціально-економічною ситуацією та нестабільністю в країні, а й з недоліками організації навчально-виховного процесу в закладах освіти, несприятливими умовами виховання та побутовим неблагополуччям у сім'ях, негативним впливом антисоціальних елементів тощо.

Усвідомлюючи значущість проведених досліджень, присвячених підготовці майбутнього фахівця, необхідно констатувати, що замало робіт, у яких була б проаналізована професійна компетентність сучасного психолога щодо профілактичної діяльності з дітьми. Особливої уваги потребує формування такого роду професійної компетентності у процесі вивчення основ наук та професійно-орієнтованих дисциплін. Професійна компетентність щодо профілактичної діяльності сучасного психолога є складним багатоконпонентним поняттям, яке в сучасній науковій літературі характеризується з точки зору кількох наукових підходів: соціокультурного, діяльнісного, комунікативного, професійного, контекстно-інформаційного та психологічного. Кожний із названих підходів не вичерпує наукового аналізу проблеми професійної компетентності повністю, всі ці підходи знаходяться у взаємозв'язку один з іншим і взаємодоповнюють один одного [4].

Психологічна профілактика є складовою частиною державної політики щодо забезпечення оптима-

льних умов для зростання самодостатньої, гармонійної, активної особистості, здатної до творчого життєвого програмування та індивідуальної самореалізації. Підготовка студентів психологічної спеціальності до психопрофілактичної роботи посідає важливе місце у системі професійного навчання. Однак, попри важливість та необхідність психопрофілактичної роботи – це наголошують як вчені, так і практики, даний напрямок профпідготовки студентів-психологів ускладнюється тим, що психологічна профілактика – найменш розроблений, а отже й найменш висвітлений у науково-методичній літературі вид діяльності практичного психолога [1].

Виховання високої психологічної культури майбутнього психолога передбачає формування психологічного мислення, вміння оперувати теоретичними знаннями в аналізі психологічних ситуацій, вміння приймати рішення в певних психологічних обставинах, в ситуаціях спілкування, вміння аналізувати свою поведінку, діяльність, свої якості, тобто психологічна культура – це база професійного становлення особистості студента – психолога, основа його самовиховання, саморозвитку, самовдосконалення [4].

Психологічна профілактика є важливою ланкою діяльності соціально-психологічної служби. З. Кісарчук зазначає, що психопрофілактична робота СПС у тій чи іншій сфері будується на:

- прогнозуванні можливих ускладнень у житті чи розвитку певного контингенту, який є основним об'єктом діяльності служби;